

fost cu cunoștințe de arte, decât între ei n'ar fi fost și ómeni de științe, istoricul Eutropiū n'ar fi avut dreptul a dice: „*multas colonias ad urbes et agros colendas*,” căci șcim foarte bine că fără a fi omul cult, nu se póte aplica la organizare, la agricultură, etc.... Făcând, iubite lector, mai departe un *vade mecum* în istoria universală antică, care singura ni póte explica în cât-va această mare lacună, ne vom încredința cât de bune și înțelepte erau instituțiunile colonistilor romani, cum se siliaū ei a cultiva artele și științele, în cât Dacia ajunsese a fi privită de către imperiul Romei ca o grădină încântătoare. 1)

Cui trebuie să atribuim cauza întunecimei în literatura Românilor în primii secolii dela aședarea lor în Dacia: — Neculturei lor? îndiferenței seú negligenței lor? — Nu!... aci vedem că ne combate istoria foarte ámurit. — Cui dar? — numai spiritului timpului, împrejurárilor, ce istoria ni le ce-pinge cu atâtea colori vii. Români, dice istoria, seú colonistiū lui Traian la venirea lor în provinciile, ce constituiaū Dacia (dea

1) *I. Heliade*, «Istoria Românilor,» II ediție, pag. 21 și 2.